

**Відділення дошкільної і
початкової освіти**

Міністерство освіти і науки України
Черкаська обласна рада

Управління освіти і науки Черкаської обласної державної адміністрації
Комунальний заклад «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж
ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради»

Відділення дошкільної і початкової освіти

Управління освіти та гуманітарної політики Уманської міської ради
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка
Факультет дошкільної, початкової освіти і мистецтв

Я. А. КОМЕНСЬКИЙ – ФУНДАТОР НАУКОВОЇ ПЕДАГОГІКИ
(з нагоди 430-річчя від дня народження видатного педагога)

Матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної
онлайн-конференції з міжнародною участю
10-11 листопада 2022 року

**YA. A. KOMENSKYI IS THE FOUNDER OF
SCIENTIFIC PEDAGOGICS**

(dedicated to the 430th anniversary of an outstanding teacher's birth)
Proceedings of the Seventh All-Ukrainian Scientific and Practical
Online-Conference With International Participation
November, 10-11, 2022

УМАНЬ
ВПЦ «Візаві»
2022 рік

Міністерство освіти і науки України
Черкаська обласна рада
Управління освіти і науки Черкаської обласної державної адміністрації
Комунальний заклад «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий
коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради»
Відділення дошкільної і початкової освіти
Управління освіти та гуманітарної політики Уманської міської ради
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка
Факультет дошкільної, початкової освіти і мистецтв
Ministry of Education and Science of Ukraine
Cherkasy Regional Council
The Department of Education and Science of the Cherkasy Regional State
Administration
Municipal Institution «Uman Taras Shevchenko Professional College of
Education and Humanities of Cherkasy Regional Council»
The Department of Pre-school and Primary Education
Department of Education and Humanitarian Policy of the Uman City Council
National University «Chernihiv Collegium» named after T.H. Shevchenko
The Faculty of Preschool, Primary Education and Arts

Я. А. КОМЕНСЬКИЙ – ФУНДАТОР НАУКОВОЇ ПЕДАГОГІКИ,
(з нагоди 430-річчя від дня народження видатного педагога)

Матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної
онлайн-конференції з міжнародною участю

10-11 листопада 2022 року

YA. A. KOMENSKYI IS THE FOUNDER OF SCIENTIFIC
PEDAGOGICS

(dedicated to the 430th anniversary of an outstanding teacher's birth)

Proceedings of the Seventh All-Ukrainian Scientific and Practical
Online-Conference With International Participation

November, 10-11, 2022

УМАНЬ
ВПЦ «Візаві»
2022 рік

УДК: 37.091.4

К63

Редакційна колегія:

Крамська З. М. – доктор філософії, в.о. директора коледжу, заступник директора з навчальної роботи, КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради», викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист

Зайченко І. В. – доктор педагогічних наук, професор, викладач, КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради»

Стрілець С. І. – доктор педагогічних наук, професор, декан факультету дошкільної, початкової освіти і мистецтв, Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

Білошкурський В. В. – заступник директора з соціально-гуманітарної та виховної роботи, викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист, КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради»

Троян Н. Д. – завідувач навчально-методичного кабінету, КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради», викладач вищої кваліфікаційної категорії.

Любченко І. І. – кандидат педагогічних наук, голова циклової комісії педагогіки, психології та методик дошкільної освіти, КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради», викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист

Фещенко Г. В. – кандидат педагогічних наук, завідувач заочного відділення, КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради», викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист

Малишева Л. С. – кандидат педагогічних наук, голова циклової комісії педагогіки та методик початкової освіти, КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради», викладач вищої кваліфікаційної категорії

Лебідь І. В. - доктор філософії, кандидат педагогічних наук, доцент, викладач іноземної мови, КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради»

Поштарук Л. І. – завідувач відділення дошкільної і початкової освіти, КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради», викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист, магістр

Козак Н. Д. – голова циклової комісії образотворчого мистецтва та методик навчання, КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради», викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист

Я. А. Коменський – фундатор наукової педагогіки (з нагоди 430-річчя від дня народження видатного педагога): Матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції з міжнародною участю, 10-11 листопада 2022 р. – Умань : ВПЦ «Візаві», 2022. – 294 с.

ЗМІСТ

Алатиренко М. А.....	9
Я. А. Коменський і Конфуцій як європейська класика і древня традиція (освітня і військово-реалістична філософія на принципі порівняльної педагогіки)	
Алфімова Л. Д., Душкін В. Д., Мельник В. М.....	19
Організація професійно орієнтованого навчання природничих дисциплін при підготовці майматніх офіцерів	
Атаманчук Н. М.....	21
Освітній процес здобувачів вищої освіти в умовах війни	
Бегас Л. Д.....	23
Дидактика Яна Амоса Коменського	
Ганаба С. О.....	26
«Повернення до людини» у педагогіці Яна Амоса Коменського у контексті модернізації освіти	
Душкін В. Д.....	28
Роль викладача в організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти в умовах змішаного та дистанційного навчання	
Жизномірська О. Я.....	31
Психоемоційна підтримка дітей в умовах війни	
Зайченко І. В.....	34
Про деякі теоретико-методологічні основи педагогічної системи Я. А. Коменського	
Зайченко Н. І.....	53
Коменіана в контексті політичної педагогіки	
Канарова О. В., Нікіренкова А. Ю.....	56
Розвиток сучасної педагогіки на основі головних ідей формування особистості Нового часу	
Княжева І. А.....	58
Визначальні принципи розвитку особистості в педагогічній системі Яна Амоса Коменського	
Кочерга О. М., Кейбал А. М.....	61
Дидактичні погляди Я. А. Коменського	
Кочерга О. М., Холод С. О.....	64
Ян Коменський про вимоги до особи вчителя	
Крамська З. М.....	67
Ідеї Я. А. Коменського про використання краєзнавчих матеріалів у процесі навчання і виховання учнів початкових класів	

Кучай А. І., Кучай А. Ю.....	70
Ян Амос Коменський новатор педагогічної думки: минуле і сучасність	
Лебідь І. В.....	73
Минуле і сучасність: таксономії Блума і Фінка та «Велика дидактика» Я. А. Коменського».	
Любченко І. І.....	85
Ян Амос Коменський – перший теоретик дошкільного виховання	
Любченко І. І., Звариченко В. В.....	88
Загально-педагогічні ідеї Яна Амоса Коменського	
Любченко І. І., Дехканбаєва Д. Р.....	93
Дидактичні погляди Яна Коменського	
Любченко І. І., Малаховецька А. Ю.....	97
Коменський – батько дидактики та педагогічної науки	
Малишева Л. С.....	101
Значення ідей Я. А. Коменського для педагогічної науки	
Малишевська І. А.....	104
Стратегічні напрями розвитку інклюзивної освіти в Україні	
Мельничук Т. Ф.....	107
Роль сім'ї у формуванні системи цінностей і духовного виховання особистості: Ян Коменський і сьогодення	
Піковець Н. В.....	112
Актуальність ідеї народності у педагогічній спадщині Яна Амоса Коменського в реаліях сьогодення	
Романовський С. В.....	116
Старе і нове, класика і новшества на ХХ-ХХІ століть. Золото і срібло (Чи стане срібло платиною? ... «До» і «для» роздумів над минулим, сьогоденням і майбутнім)	
Рябініна О. В., Харламов М. І.....	126
Роль та місце соціального працівника у дошкільній та шкільній освіті в умовах війни	
Свиридова Г. Г.....	128
Ідея взаємозв'язку морального та естетичного виховання людини Нового часу в педагогічній спадщині Я. А. Коменського	
Семеновська Л. А.....	131
Ідея політехнізму: виклики доби Нового часу	
Ткачук Л. В.....	134
Філософсько-педагогічна творчість Ана Амоса Коменського	

Трубавіна І. М., Чередниченко О. Ю., Недря К. М.....	139
Робота педагогічних парцівників ЗЗСО з внутрішньо переміщеними дітьми в умовах війни	
Фещенко Г. В.....	142
Освітня філософія Яна Амоса Коменського	
Фещенко Г. В., Амірбєсков П. Е.....	146
Значення педагогічної спадщини Я. А. Коменського для розвитку світової, у тому числі української педагогічної науки	
Фещенко Г. В., Голуб Д. М.....	151
Сучасність основних дидактичних принципів Яна Амоса Коменського	
Хорошев О. М.....	154
Григорій Сковорода як ідейний нащадок педагогічної системи Яна Амоса Коменського	
Чекан О. І.....	157
Наступність у корекційній роботі ЗДО та школи як один із сучасних векторів освіти дітей дошкільного віку	
Чекан О. І., Біличко В. А.....	158
Проблема мовленнєвої готовності дитини з порушенням мовлення до навчання в школі	
Чекан О. І., Дербай А., Довбня С.....	161
Роль та значення дисфонії у розвитку дитини	
Чекан О. І., Одошевська Є. С.....	163
Використання наочності для розвитку мовлення дітей із синдромом Дауна	
Чекан О. І., Паньків Е.....	166
Формування і розвиток особистості	
Чехратова О. А.....	168
Викладач-ментор закладу вищої освіти в умовах війни	
Ювковецька Ю. О.....	171
Нагальна проблематика студента і викладача під час війни	
Яковишин Р. Я., Piotr Sochacki.....	174
KONCEPCJE WYCHOWANIA DZIECI W TEORIACH I POGLĄDACH WYBITNYCH NAUKOWCÓW I PEDAGOGÓW	
Бабич О. О., Бабич Д. С., Семиволос Д. О.....	179
Ян Амос Коменський – основоположник сучасної педагогічної системи	
Барабаш В. І.....	183
Роль і значення творчості Яна Коменського в педагогіці	

Барабаш В. І., Кухарчук Н. В.....	186
Значення спадщини Я. А. Коменського для розвитку світової педагогіки	
Бистранівська О. С.....	189
Ян Амос коменський – учитель мудрості та людяності	
Бистранівська О. С., Базилевська С.....	192
Особливості професійної підготовки майбутніх педагогів	
Білаш А. В.....	195
Актуальність ідей Я.А. Каменського про виховання моральності для сучасної педагогіки	
Вдовиченко О. В.....	198
«Золоте правило дидактики» Я. А. Коменського з дітьми з ООП	
Войтенко Г. М., Седлецький М. О.....	201
Система гідності й сумління людини під час війни сформована у «Порадах» Я. А. Коменського	
Гурієнко В. Г.....	203
Теорія становлення особистості дитини засобами читання	
Заболотенко О. В., Заболотенко В. О., Прищеп А. В.....	205
Застосування дидактичних принципів Яна Коменського в сучасній початковій школі	
Іотковська М. О.....	208
Історико-педагогічне коло науково-освітнього процесу: супровід та підтримка колективу кафедр	
Коврова Є. Б.....	212
Золоте правило дидактики Я. А. Коменського як один із шляхів формування естетичної культури особистості	
Козак Н. Д.....	214
Я. А. Коменський про виховання молоді на прикладах мистецтва	
Крупенко І. М., Кравець Д. С.....	217
Значення ідей Я. А. Коменського для педагогічної науки	
Крупенко І. М., Поштарук Л. І.....	221
Актуальність положень та ідей Я.А.Коменського	
Крупенко І. М., Тарасов Я. В.....	224
Значення спадщини Я. А. Коменського для розвитку світової педагогіки і для розбудови системи національної освіти в Україні та інших суверенних державах Європи і світу	
Крупенко І. М., Черненко Н. М.....	226
Роль і місце педагога в освітньому процесі в умовах війни	

Куценко Т. І.....	229
Проблема викладання іноземних мов у педагогічній спадщині Яна Амоса Коменського	
Лебідь В. П., Шарапанюк А. Й.....	233
Ян Амос Коменський про «Материнську школу» та її значення для сучасної сім'ї	
Малахова О. Г.....	237
Роль рухливих ігор та фізичних вправ у духовному та естетичному вихованні особистості дитини за Яном Коменським	
Мартинюк Л. І., Мартинюк В. В.....	242
«Сучасне значення «Поради» Яна Амоса Коменського»	
Савранська О. М., Бурковська А. М., Савчук Д. О.....	245
Проблема розвитку здібностей та обдарованості у педагогічній теорії Яна Амоса Коменського	
Савранська О. М., Дунь А. М., Дзвониська О. В.....	248
Технології освіти у педагогічній спадщині Яна Амоса Коменського	
Савранська О. М., Коржук Д. Л., Нагірняк К. В.....	250
Педагогічні ідеї Яна Амоса Коменського та його внесок у розвиток сучасних освітніх закладів України	
Сіроштан О. П., Сіроштан С. В.....	254
Деякі філософські аспекти педагогічної системи Я. А. Коменського	
Слупіцька С. М., Грушецька А. С.....	257
Вплив епохи на педагогічні ідеї Яна Амоса Коменського	
Соболенко О. І.....	260
Соціально-філософський аспект соціальної роботи	
Троян Н. Д.....	263
Ідеї «Материнської школи» Я. А. Коменського у сучасний заклад дошкільної освіти	
Харченко І. М., Замашна Д. О.....	266
Актуальність світоглядних ідей Яна Амоса Коменського на виховання особистості дитини	
Ходак Т. В.....	268
Виховання особистості людини в спадщині Я. Коменського	
Ходак Т. В., Москаленко М. В.....	272
Сучасність дидактики Я. А. Коменського	
Хорольська О. Г.....	276
Проблема духовності в спадщині Я. А. Коменського очима сьогодення	

Хорольська О. Г.....	279
Досвід Я. А. Коменського в педагогічних технологіях сьогодення	
Черевко Л. В., Черевко О. Д.....	282
Ідеї пансофічної освіти Я. А. Коменського у сучасній педагогіці	
Черненко Л. П., Обмінєна Г. Л.....	284
Ян Амос Коменський – фундатор наукової педагогіки	
Яценко Т. В.....	286
Загальнопедагогічні ідеї Яна Амоса Коменського	
Яценко Т. В., Скрипар А. В.....	290
Дидактика Яна Амоса Коменського	

Москва: Педагогика, 1982. 656 с.

3. Коменский Я. А. Избранные педагогические сочинения: в 2 т. Т. 2. Москва: Педагогика, 1982. 576 с.

КАНАРОВА Ольга Вікторівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
НІКІРЕНКОВА Анастасія Юріївна,
аспірант,

*Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького*

(м. Мелітополь, Україна)

РОЗВИТОК СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІКИ НА ОСНОВІ ГОЛОВНИХ ІДЕЙ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ НОВОГО ЧАСУ

Сьогодні, освітня діяльність базується на кращих зразках гуманістичних традицій, альтруїзму, демократизму, принципах свободи, рівності, гармонійного всебічного розвитку людини, вільнодумства, філантропії та ввібрала в себе передові ідеї сучасності, проте сфера педагогіки пройшла тернистий шлях. Минуле явно чи опосередковано впливає на процеси сучасності, трансформуючи її повністю або фрагментарно, зберігаються в ній самій частково або складають її основу. У першу чергу, йдеться про те, що лише на зламі сімнадцятого сторіччя людина почала розглядатися як досконале творіння, з індивідуальним набором талантів, здібностей, нахилів та різним рівнем інтелектуальних можливостей.

Передові ідей виховання, які й досі посідають чільне місце у сфері освіти належать всесвітньовідомому новатору свого часу, людині, яка створила суттєво нову модель навчання, це – Ян Амос Коменський [3, С. 251]. Позиція педагога на соціальну функцію освіти дуже актуальна у наш час. Його ідея універсальної освіти для всіх і кожного має не лише філософське підґрунтя, а й чималу практичну направленість, реалізація основних принципів має віддзеркалення майже у всіх базових документах, що регулюють освітню діяльність на всіх рівнях [2]. На нашу думку, важливо провести аналогію між прийнятою в Україні концепцією неперервної освіти та ідеєю Я. А. Коменського, згідно якої

освіта не завершується школою, тобто загальною середньою освітою чи фаховою професійно-технічною освітою, саме друга ланка освіти повинна таким чином підготувати людину, щоб, жага до навчання та бажання до самоосвіти не зникли упродовж всього життя, включаючи навіть старість. Наступним принципом навчання, що проходить крізь усі освітні рівні, виступає чітка послідовність опанування навчальним матеріалом, вміннями та навичками, іншими словами, саме тісна переплетеність між етапами розвитку, а не оволодіння окремими блоками, створює стійку платформу для постійного збагачення знаннями, тобто від елементарного до багатокомпонентного, від простого до поступового ускладнення [1, С. 129 - 130]. Спираючись на філософське вчення – пансофізм, батько дидактики наголошував, що навчання повинно відбуватися рідною мовою, а матеріал який подається, необхідно уніфікувати, уникаючи расових, соціальних, гендерних, політичних та інших розбіжностей. Також, ми не можемо залишити поза увагою, принцип природовідповідності, трактуючи його зараз як принцип відповідності навчального матеріалу віковим та психо-фізіологічним особливостям учнів.

Як бачимо, навіть великий часовий проміжок між становленням людини Нового часу та людини сьогодення не змінив базові догмати та домінанти, однак проблема розвитку самої особистості людини в умовах інформаційної реальності все-ж-таки вимагає певного переосмислення форм і методів навчання. Глобалізація стала рушієм, коли виникла необхідність інтегрування давно усталеної педагогіки з передовими поглядами світової думки. Серед найважливіших чинників, що мають значний вплив на психічний, психологічний, соматичний, емоціональний та інтелектуальний стан слід зазначити інтенсивний натиск інформаційно-комунікаційних потоків, телебачення та Інтернету, все це формує появу нового типу соціального індивіда – користувача, а не створювача віртуальної культури. Адже кожне наступне покоління шукає та знаходить оптимальний варіант розвитку, максимально комфортний для себе, а у XXI сторіччі, маючи для цього всі ресурси, опрацьований багатовіковий досвід та досягнення у галузі науки, це

зробити значно легше, однак, істотно нове формування освіти повинно бути орієнтоване на ключові аспекти, які тісно поєднують нас із кращими зразками європейської культури та випадними вітчизняними здобутками.

Список використаних джерел:

1. Ковшар О. Наступність і перспективність навчання у системі безперервної освіти. Педагогічні науки. Херсон, 2016. Вип. 74 (1). С. 128-132. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppn_2016_74%281%29__28 (дата звернення 24.10.22)
2. Концепція розвитку неперервної педагогічної освіти : Наказ Міністерства освіти і науки України від 14.08.2013 р. № 1176 URL: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/36816/
3. Сопівник Р., Пабат В. Розвиток ідей про виховання особистості в добу Нового часу (XVI- XIX ст.). Витоки педагогічної майстерності: зб. наук. праць. Полтава, 2015. Випуск 16. С. 250-259. Режим доступу: <https://disk.yandex.ru/i/WiQiyMBJ3Agtop> (дата звернення 24.10.22)

КНЯЖЕВА Ірина Анатоліївна,

доктор педагогічних наук, професор,

*Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського*

(м. Одеса, Україна)

ВИЗНАЧАЛЬНІ ПРИНЦИПИ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ В ПЕДАГОГІЧНІЙ СИСТЕМІ Я. А. КОМЕНСЬКОГО

Розуміння розвитку як складного системно-організованого процесу, що має різні стадії, періоди, етапи, фази, сторони, рівні, що здійснюється спіралеподібно і багатоступінчасте, дискретно та безперервно, диференційовано й інтегровано, як перехід кількості в якість і назад, при тенденції руху від нижчого до вищого, при повторюваності, спадкоємності та незворотності, в єдності та боротьбі протилежностей, має найважливіше значення для теоретичного осмислення і практичного оволодіння та свідомого управління процесами розвитку особистості [4].

Аналіз філософської та психолого-педагогічної літератури показав, що стрижнем розвитку є принцип розвитку від загального до конкретного та закон